

Fra **Hans Brandt**, 11 år ved flystyrket, til www.airmen.dk den 5. februar 2009
Dengang boede han i Skovbøl kun 2 km sydvest for hvor [LAN JB412](#) styrtede ned nord for Varnæs.

Bomberen.

En nat sidst i januar 1944 måtte vi som så ofte både før og efter søge tilflugt i kælderen. Vi boede i Skovbøl, en lille landsby syd for Åbenrå fjord og altså ikke så langt fra grænsen til Tyskland, og blev derfor ofte vidner til det drama det var, når lyskasterne fra Flensborg trak deres striber hen over nattehimlen i forsøg på at indfange de engelske bombefly. Flyenes lysbomber og de eksploderende luftværnsgranaters hvide "vattotter" oplyste i glimt himlen. For os børn var det et stort skuespil. Afstanden var trods alt så stor, at lyden manglede, kun enkelte gange kunne vi høre fjerne drøn fra bombenedslagene. Men flyene kom ofte ind over os på deres vej til og fra Flensborg og Kiel, og hvor de ellers skulle lægge deres "æg". Man hørte den fjerne durren fra mange motorer nærme sig, og snart lød sirenerne, så vi vidste, at nu var det på tide at gå i kælderen.

Vores hus var det eneste i landsbyen, der havde et stort kælderrum med solidt loft båret af jernbjælker. Det var derfor udnævnt til offentligt tilflugtsrum, og kælderen blev forsynet med sandkasser foran lyskassernes vinduer.

Det skete, at luftkampene bredte sig nordpå til os, og bombeflyene lettede sig for deres ubehagelige last for bedre at kunne slippe fra forfølgerne. En enkelt nat i august 1943 faldt der efter sigende ca. 70 sprængbomber og flere hundrede brandbomber i vores sogn. Heldigvis kom ingen mennesker noget til, men nogle kreaturer blev dræbt på en mark, og to eller tre gårde brændte. Så sent som i 1950 fandt jeg selv en af de sekskantede brandbomber fra den tid i et hegn. Den var endnu intakt og brød i brand, da jeg slog den mod en vejsten.

Når det sådan kom for tæt på, mødte nabofamilierne op med deres børn. De mindste blev lagt til at sove i vore aflagte barnesenge, mødrene og vi større børn sad på bænke og gamle stole, mens fædrene gik op for at holde øje med, hvad der foregik, og med mellemrum kom ned for at aflægge rapport. Et par stykker af dem havde meget mod ders vilje tilbragt fire af deres bedste ungdomsår som tyske soldater i skyttegravene i Frankrig under 1.verdenskrig, så der skulle mere til at skræmme dem. Den nat kom fædrene ned og fortalte, at en brændende bombemaskine var dukket op sydøst for byen. Den fløj i ganske lav højde mod nord og ville sikkert snart styrte ned i Lillebælt eller Åbenrå fjord.

Dagen efter rygtedes det hurtigt, at maskinen var faldet ned på en mark tæt ved en gård lidt nord for nabolandsbyen Varnæs. Jeg var et halvt år før startet i første mellem på statsskolen i Åbenrå, og skolen skulle jo passes, men så snart hjemturen var overstået, og vi havde fået lidt mad indenbords, sprang vi på cyklerne og spurtede over for at se, hvad der var sket. "Vi" vil i den forbindelse sige mine to år ældre tvillingebrødre, mig selv og vores jævnaldrende kammerat, Christian, der altid var med, når der skete noget.

Vraget lå spredt over et stort område. Motorerne var faldet af enkeltvis og lå i en oliepøl i hver sit krater. Vi fandt kun de tre, men i vores søgen efter den fjerde skulle vi igennem et levende hegn. En stor rund metalgenstand fra flyet havde revet et hul i beplantningen og lå halvt begravet i jorden. Den hoppede vi ned på og fortsatte ud over marken.

Det meste af skroget lå på et højdedrag delt i to. Halen lå for sig et stykke fra selve kroppen. Den var fyldt med smalle sølvpapirsstrimler. Vi vidste, at de blev brugt til at forvirre tyskernes radar. Her havde man åbenbart ikke nået at bruge dem. Besætningen var der ingen spor af. Vi fik senere fortalt, at flyverne var sprunget ud i faldskærm, men desværre fra for lav højde, så de ikke havde overlevet. Om rygten talte sandt kunne vi dengang ikke vide.

I selve skroget var der ét stort rod: splintret glas, knuste instrumenter og mere eller mindre smeltede metaldele imellem hinanden. På et håndtag i kabinen sad et hvidt celluloidskilt med påskriften "Bomb open". I et kanontårn lå - foruden et ødelagt maskingevær - bæltet med maskingeværpatroner og også en del i løs vægt. Mærkværdigvis var der endnu ingen tyskere til stede, så vi fyldt lommerne med patroner, smeltede metaldele og andre interessante ting. Især patronerne viste sig nyttige. Når man pillede projektilet ud, fik man fat i noget gult stangkrudt, som åbnede uanede muligheder for initiativrige drenge.

Dagen efter havde vi virkelig noget at fortælle kammeraterne i skolen inde i Åbenrå, og flere af dem ville med ud og se vraget. Doktorens Torben, der var et par år ældre end jeg og gik i anden mellem, var meget interesseret i flyvemaskiner og fik mig til at være vejviser. Han samlede på souvenirs og ville absolut have fat i skiltet med "Bomb open".

I mellemtiden var der kommet et par tyske vagtposter til området. Det gjorde jo straks sagen noget mere kompliceret. Soldaterne, som var et par ældre herrer, holdt sig helst nede ved den nærliggende gård, hvor der var læ, så det skulle være muligt at snige sig ind til vraget fra vejen, hvor man var godt skjult af det levende hegn. Torben mente, at det var bedst, jeg gik ind til vraget. Jeg var ikke ret høj, mens han var et langt rær, så udstyret med hans lommekniv sneg jeg mig de ca. 50 m ind over pløjemarken og nåede vraget, tilsyneladende uden at blive opdaget. Noget må vagtposterne imidlertid have hørt, da jeg arbejdede med at skære skiltet løs, for pludselig råbte de noget på tysk.

Jeg dukkede mig og forholdt mig helt roligt, og så skød de. Om der lød ét eller to skud, kan jeg i dag ikke gøre rede for, men jeg piklede af sted over marken tilbage til sikkerheden på vejen, og én ting husker jeg tydeligt: soldaternes skraldende latter, da de så en lille dreng sætte ny dansk rekord i hurtigløb. De har sikkert kedet sig og syntes, det var skægt at sætte sådan en knægt en skræk i livet. Det lykkede i hvert fald.

Nu bagefter kan jeg godt se, at soldaterne selvfølgelig bare har skudt op i luften, men det var ikke netop sådan, jeg opfattede det dengang. At skræmme livet af mig i den situation var på en måde i orden. Det var vel det, soldaterne var der for. Latterbrølene derimod har jeg aldrig helt kunnet tilgive dem.

Engang, vistnok midt i halvfjerdserne, kom jeg tilfældigt til at se en TV-udsendelse om fundet af nogle halvtons bomber eller luftminer, der var blevet lokaliseret til et sumpet område imellem vores landsby og nabolandsbyen Bovrup. Man fandt og demonterede eller bortsprængte tre. De var kastet ud fra en engelsk Lancaster-bomber, inden den styrtede ned i januar 1944.

En fjerde bombe eller luftmine var tidligere blevet fundet i et hegn tæt ved flyvraget og uskadeliggjort få dage efter selve nedstyrningen.

Om der var aftryk af fire sæt drengefodtøj på den, meldte historien ikke noget om.